

Mediemyndighetens förslag (diarie-nr 24/02305) till ändringar i föreskrifterna (MEMYFS 2024:1) om mediestöd

Tidningsutgivarna (TU) har getts tillfälle att yttra sig över rubricerat förslag och får lämna följande synpunkter.

Mediestödet – första ansökningsomgången

Den första ansökningsomgången för det nya mediestödet har genomförts. Redan innan Mediemyndigheten hade öppnat den för ansökningar hade en del problem identifierats, vilket bland annat ledde till att regeringen i december 2023, d v s innan mediestödsförordningen ens hade hunnit träda i kraft, beslutade om en tidsbegränsad ändring av den.

Nya regelverk är sällan perfekta och det är därför viktigt att ha en flexibilitet och vara beredd att justera i dem. TU välkomnade därför regeringens beslut.

Av samma skäl välkomnar TU Mediemyndighetens beslut att inför den andra ansökningsomgången hösten 2024 se över och justera myndighetens egna föreskrifter.

Mediestödet – andra ansökningsomgången

Som TU framhållit i samtal med Mediemyndigheten finns ett problem bland annat i kravet på att 45 % av det totala redaktionella innehållet ska vara exklusivt och egenproducerat för att mediestöd ska få lämnas. I takt med vikande annonsvolymerna går det då inte att fylla ”uteblivna” annonsidor med material från nyhetsbyråer som TT utan att samtidigt öka kravet på andelen exklusivt egenproducerat material. Ett alternativ har då blivit att fylla dessa sidor med så kallade ”pluggannonser” - ett alternativ som i ljuset av mediestödsreformens intentioner, får anses som kontraproduktivt.

Mediemyndigheten föreslår nu därför en ändring av sina föreskrifter på så sätt att en del av det innehåll som tidigare räknats som redaktionellt innehåll – men som inte är exklusivt och egenproducerat - i fortsättningen inte ska räknas med.

TU tillstyrker förslaget med följande kommentarer:

I föreskrifterna (2 §) införs det nya begreppet ”servicetjänster”, vilket definieras som *”avgränsat innehåll som består av korsord, tv-tablåer eller liknande material som ingår i det allmänna nyhetsmediets ordinarie utgivning”*.

Sådana ”servicetjänster” ska, i likhet med ”kringtjänster och arkiv”, inte inräknas (ingå) i vare sig det redaktionella innehållet eller annonsdelen.

Uttrycket *”liknande material”* blir här av central betydelse och bör ges en extensiv tolkning.

TU inser – och anser – samtidigt att det är viktigt att inte göra en uttömmande lista av vad som ska anses vara ”servicetjänster”. Tvärtom är det viktigt att här ha en flexibilitet som individuellt kan anpassas efter respektive allmänt nyhetsmediums individuella förutsättningar och utbud av ”servicetjänster”.

I Mediemyndighetens kommentar till 2 § nämns även att *”till exempel väderprognoser”* kan komma att omfattas.

TU vill, åter igen utan att göra en uttömmande uppräkningslista, ge ytterligare exempel på vad som enligt TU:s mening bör karaktäriseras som rena ”servicetjänster”:

- Seriesidor, dvs tecknade serier.
- Förutom korsord, korsordslänkande förströelse som sudoku, ordflåtor och liknande.
- Korta textbitar som handlar om ren information om namnsdagar eller historiska nedslag om en aktuell utgivningsdag.
- Information om startlistor till trav och matchlistor till fotbollstips (inte kommentarer och själva spel- och tipsförslagen).
- Resultat och tabeller för olika serier i olika sporter som fotboll, ishockey, bandy, basket m m.

- Special-TV-tablåer som ”Sport i TV i dag”, som ofta finns på sportsidorna.
- Recept som ligger i anslutning till exempelvis seriesidor och som inte har koppling till några särskilda texter utan är ren service med tips om vad man kan äta eller laga i dag.

Givet att omfattningen av vad som kan betraktas som ”servicetjänster” ges just en extensiv tolkning kan det antas att denna förändring av mediestödsföreskrifterna kommer att få en stor betydelse för de allmänna nyhetsmediernas möjligheter att förse sina läsare/användare med såväl lokalt, regionalt som rikstäckande material.

”Robot-texter” har förtydligats

TU har noterat att Mediestödsnämnden i två av sina beslut (Mark-Posten och Härreda-Bladet) tagit ställning till s k ”robot-texter” och tydligt klargjort att detta ska anses som exklusivt och egenproducerat material.

TU välkomnar Mediestödsnämndens beslut. Det är mycket värdefullt att ha fått denna fråga klargjord. TU delar uppfattningen att ”robot-material” (automatiserat material) som är utformat för varje enskild titel, till exempel från United Robots, är att anse som unikt, exklusivt och egenproducerat och utgår från att detta nu är Mediestödsnämndens praxis.

Behov av ytterligare förtydliganden

Mediestödsnämnden har, som ovan angetts, gett ett tydligt besked i fråga om s k ”robottexter”.

TU anser dock att Mediemyndigheten, inom ramen för sina föreskrifter, bör ge tydliga anvisningar i ytterligare några frågor (och inte avvakta Mediestödsnämndens besked).

1) Insändar- och debattmaterial

Det finns ett behov av ett klargörande i fråga om insändare och debattartiklar. Enligt TU:s mening är insändar- och debattmaterial som skrivs unikt för en titel att anse som "exklusivt och egenproducerat". Det kan inte, med någon sorts "omvänd bevisföring", krävas att det allmänna nyhetsmediet ska bevisa att materialet är unikt.

2) Gränsdragningen kringtjänster och servicetjänster

De börs- och fondsidor som många tidningar publicerar i olika urval kan förvisso betraktas som en service till läsarna. Enligt TU:s mening är det dock mera att betrakta som en s k "kringtjänst", d v s inte av samma förströelsekaraktär som till exempel korsord. Samma synsätt skulle även kunna föras i fråga om till exempel vädertjänster. Gränsdragningen är dock oklar och skulle vara betjänt av ett förtydligande.

3) Nyhetsbyrå-/TT-material

Vid de samtal som TU haft med Mediemyndigheten har frågan om nyhetsbyrå-/TT-material i andra delar än de ovan nämnda kan klassificeras som "servicetjänster" diskuterats. Det kan gälla inrikes- och utrikesmaterial, olika typer av featurematerial (kultur, hälsa, juridik, nöje m m).

Från TU har vi uppfattat detta som en fortsatt öppen fråga. Det finns dock här behov av vägledning för bedömningen. TU skulle därför uppskatta klargörande uttalanden från Mediemyndigheten här.

Övriga synpunkter

TU är väl medvetna om att remissen är begränsad till de föreslagna ändringsföreskrifterna liksom till Mediemyndighetens normgivningskompetens.

TU vill, detta till trots, ta tillfället i akt och framföra ytterligare några synpunkter.

- TU anser att ansökningsprocessen för den första ansökningsomgången, efter omständigheterna, fungerade väl. De beslut som sedan meddelades lämnar dock några frågetecken efter sig.

Det gäller framför allt behovsprövningen. Det är angeläget att få närmare klargöranden kring hur den görs och efter vilka parametrar. Vilka nivåer på utdelning och vilka lönsamhetstal kan anses godtagbara? Finns det gränser här och hur är de bestämda? Görs det åtskillnad mellan olika kategorier av allmänna nyhetsmedier och i så fall vilka?

- Bestämmelsen i mediestödslagen 6 §, första stycket, punkt 3 har i fråga om uttrycket "exklusivt" redaktionellt innehåll, i den bakomliggande propositionen (prop. 2022/23:133 s 73) förklarats innebära att *"Med att innehållet ska vara exklusivt avses att det endast ska publicerats av det medium som det producerats eller tillkommit för"*.

Enligt TU:s mening är denna kategoriska begränsning mycket olycklig. Två eller flera tidningar med samma bevaknings- eller intresseområde eller bevakningsobjekt, exempelvis i en koncern, kan med detta inte samordna och utnyttja sina resurser optimalt utan tvingas antingen avstå från bevakning eller välja vilket allmänt nyhetsmediums läsare som ska få ta del av bevakningen.

TU är, åter igen, medvetna om att det inte ligger inom Mediemyndighetens normgivningskompetens att ändra på detta, men utgår från att remissyttrandena studeras även i Regeringskansliet. TU vill på detta sätt därför framföra önskemål om att bestämmelsen mjukas upp, i lag eller om möjligt genom mediestödsförordningen, för att möjliggöra en effektivare resurshantering i nyhetsbevakningen mellan olika allmänna nyhetsmedier.

Under alla omständigheter bör det allmänna nyhetsmedium som tar fram och först publicerar ett innehåll, alltid få räkna detta som sitt eget unika innehåll, även om en annan tidning/ett annat nyhetsmedium senare publicerar det.

- En tredje fråga gäller det förhållandet att inte hela mediestödsanslaget togs i anspråk utan att det nu blev betydande belopp över, vilka då skickas åter till statskassan.

En anledning till detta är att det allmänna redaktionsstödet (13 § mediestödsförordningen) under 2024 var nedsatt med 75 % (under 2025 med 50 % och under 2026 med 25 %).

TU har förstått bakgrunden till denna ordning som ett sätt att finansiera övergångsstödet under de första åren. Och TU har förståelse för behovet av att ha vissa marginaler.

Det är dock angeläget att anslaget i sin helhet kan tas i anspråk. TU vill därför uppmana Mediemyndigheten och regeringen att göra nödvändiga justeringar i mediestödsförordningen och föreskrifterna, så att det, om motsvarande situation uppstår på nytt, är möjligt att begränsa nedsättningen av det allmänna redaktionsstödet utöver vad som anges i 13 § mediestödsförordningen.

- TU har slutligen inget att erinra mot Mediemyndighetens förslag om ändring av § 48, p 22 (Ansökans innehåll) och om den försäkran som där ska lämnas.

Stockholm den 19 juni 2024

TU

Johan Taubert
VD

Per Hultengård
Jurist